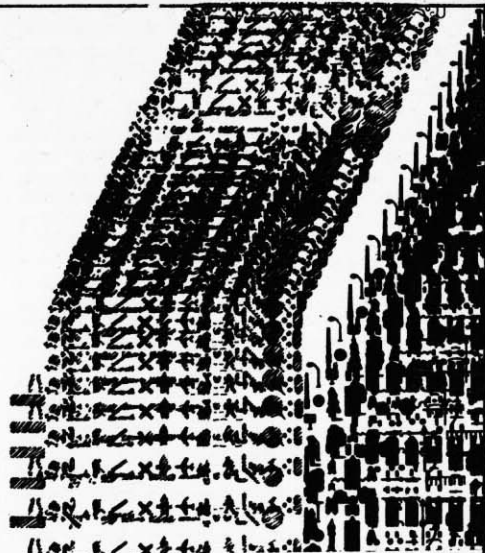

φωνή των σχημάτων και την κίνηση των μορφών, δηλαδή με καθολικά και άπλυτα χαρακτηριστικά, που δεν επιδέχονται καμιά αμφισβήτηση. Αυτά παίζουν σημαντικό ρόλο ακόμη και σε μιά προσπάθεια σάν τό έργο με τή λέξη τίτλο HELP στό όποιο συνδυάζεται ή καθαρά εικαστική πληροφορηση με τή λεκτική αναφορά, που αποβλέπει στη διεύρυνση του έκφραστικού περιεχομένου τής ζωγραφικής επιφάνειας. Με ανάλογο τρόπο σε άλλα έργα βασισμένα στη διαγώνια ανάπτυξη των θεμάτων δίνει ο καλλιτέχνης και ένα δυναμικό επεκτατικό χαρακτήρα στό χώρο του. Μιά δεύτερη ομάδα έργων όπως διαπιστώνεται εύκολα βασίζεται στη χρησιμοποίηση τετραγώνων σχημάτων και τήν αντίθεση άδειων και γεμάτων περιοχών, άλλοτε σε ουδέτερο και άλλοτε σε ενεργητικό βάθος. Με σχηματισμούς πάλι μικρογραφικών ενότητων στό μέσο ή τά πλάγια, σε σταυροειδή ή διακοπτόμενα θέματα, με τήν έμφαση στην κίνηση ή τήν τάση δημιουργείται ένα σύνολο μέ εξαιρετικές έκφραστικές προεκτάσεις. Έτσι μέ τά ίδια οδυσιαστικά στοιχεία, τήν ίδια αυστηρή τεκτονική όργάνωση, τόν ίδιο πάντα άπροοπτικό χώρο, μέ μετατοπίσεις του κέντρου του βάρους, τήν μεταβολή του ρόλου του χρώματος κατορθώνει ο Ξενάκης νά δίνει όλο και διαφορετικά έκφραστικά άποτελέσματα. Σε μερικές περιπτώσεις μέ μιά νέα χρησιμοποίηση ακόμη και των πιο γνωστών αντικειμένων τής καθημερινής ζωής τά έργα του κερδίζουν ένα σχεδόν μαγικό χαρακτήρα, άποκοτών μιά καθαρά ποιητική φωνή. Μέ τήν συνομιλία μορφών και χρωμάτων, τήν αντίθεση καθέτων και όριζοντίων στοιχείων, τόν συνδυασμό μεγάλων επιφανειών κενών και περιοχών δοσμένων σε μικροσκοπικές ένότητες όλα έμφανίζονται σάν μιά σύνθεση γεωμετρικής τεκτονικής ασφάλειας και ελεύθερης ανάπτυξης. Σε μιά σαφέστερα κονστρουκτιβιστική διατύπωση μās μεταφέρει ή ομάδα των έργων που έχει σάν άφετηρία τό ανθρώπινο σώμα και τίς μεταμορφώσεις του, δηλαδή ή τρίτη ομάδα. Έδώ ό,τι κάνει μεγαλύτερη εντύπωση είναι ή χρησιμοποίηση τής ανθρώπινης μορφής σάν γεωμετρικού θεωρήματος και σάν μαθηματικής έξίσωσης. Μιά τέταρτη ομάδα έχουμε μ' αυτή τήν έχει σάν άφετηρία τής τά σήματα τής οδικής κυκλοφορίας και πιο γενικά τής σύγχρονης ζωής, στα όποια δίνει ο καλλιτέχνης ένα νέο περιεχόμενο, τά μεταβάλλει από άπλά στοιχεία όπτικής πληροφορησης σε τύπους μέ πολύ πιο σύνθετο έκφραστικό περιεχόμενο. Τά κυκλικά σχήματα στην περίπτωση αυτή του επιτρέπουν νά φτάσει μέ τόν συνδυασμό τριγωνικών περισσότερο θεμάτων και έπάληλων κύκλων σε μιά νέα διατύπωση του μυστικιστικού κύκλου του έσωτερικού ρεμβα-

σμού, τά περίφημα Μάνταλα του Βουδισμού, σ' ένα από τά έργα του.

Δέν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι μέ τήν καλλιτεχνική δημιουργία του Κωνσταντίνου Ξενάκη έχουμε τήν γόνιμη προσπάθεια μιάς παγκόσμιας όπτικής γλώσσας και μιάς έντελώς σύγχρονης εικονιστικής μυθολογίας. Αυτό τό κατορθώνει ο καλλιτέχνης μέ τήν έσωτερική συγγένευση των μορφών συμβόλων του παρελθόντος μέ τούς τύπους σημεία του παρόντος, που κυριολεκτικά μās μεταφέρουν στόν κόσμο του μέλλοντος. Άκόμη μέ τό συνδυασμό τής γεωμετρικής γλώσσας και των μαθηματικών τύπων μέ τίς έπινοήσεις και τίς μεταμορφώσεις που έπιβάλλονται από μιά ελεύθερη ποιητική φαντασία έχουμε σύνολα όπου διατηρούν τόσο ο νοός όσο και ή καρδιά τά δικαιώματά τους. Έργα που ή ασφάλεια και ή καθολικότητα τής γεωμετρικής τους γλώσσας ένισχύεται από τήν έσωτερικότητα και τή σχεδόν μυστικιστική φωνή του χρώματος, τής όργάνωσης και τής έπιμονής σ' ένα άπροοπτικό διαχρονικό χώρο. Ο Ξενάκης έχει μιά εξαιρετική ικανότητα άνύψωσης όλων των θεμάτων που χρησιμοποιεί σ' ένα νέο επίπεδο, που τά μεταβάλλει σε σημεία, γράμματα, φθόγγους, λέξεις μιάς όπτικής γλώσσας μέ αξιώσεις καθολικότητας. Μιάς γλώσσας που μās δίνει ή καλλιτεχνική του δημιουργία μέ τήν αυστηρότητα τής γεωμετρίας τής, τή γοητεία των συνδυασμών τής, τήν ελευθερία των έπινοησών τής, τήν άλήθεια και τόν έκφραστικό πλοτο των διατυπώσών τής.

Χρυσάνθος Α. Χρήστος